



ТОРА ОР • ПАРШІ БЕРЕШИТ • МААМАР 10

צאינה וראינה וגו'

Вийдіть і погляньте



Молитва — «служіння серця» — є «радістю серця» Б-га: вона збирає сили душі й спрямовує їх угору, як кров повертається до серця; натомість Тора, вбрана у фізичні міцвот, є Його «весіллям», бо, подібно до насіння, вона притягує справді нове світло із сутності Нескінченного, вище за весь порядок творіння.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок



LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/10/

ГОЛОВНА ДУМКА

Молитва — «служіння серця» — є «радістю серця» Б-га: вона збирає сили душі й спрямовує їх угору, як кров повертається до серця; натомість Тора, вбрана у фізичні міцвот, є Його «весіллям», бо, подібно до насіння, вона притягує справді нове світло із сутності Нескінченного, вище за весь порядок творіння.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Мішна тлумачить «день його весілля» як дарування Тори, а «день радості його серця» — як спорудження Храму. Маамар пояснює чому. Молитва, встановлена замість жертвоприношень, є служінням серця, тож Храм — це «радість серця» Б-га. Громада Ізраїлю — це «серце» Б-га: як кров циркулює від серця до кінцівок і назад, молитва (Псукеї де-Зіфра та Шма) збирає всі сили людини й спрямовує їх угору, до любові до Б-га, тоді як Аміда, Тора й міцвот несуть це життя назовні — до кожної кінцівки й кожного вчинку; угорі царювання (Малхут) так само спускається вночі й підноситься від півночі. Гріх — це рана, яка блокує цей кругообіг; повернення (тшува), а також Тора, що обидві передували світові, зцілюють її, притягуючи нове світло з-понад ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут). Молитва — це вогонь серця, піднесення знизу; Тора відповідає воді мозку — осідку насолоди (таануг), яка вища за радість. Дарування Тори є «весіллям», бо, подібно до фізичної краплі насіння, що несе сутність батька, Тора, вбрана у фізичні вчинки, притягує справді нове світло із сутності Нескінченного, вище за лінію світла (кав). Тому душі «виходять» у цей світ, а нове світло приносить мир, поєднуючи протилежності, — «Цар, Якому належить мир».

ПЛАН

- 1 Питання** ¶1

Чому дарування Тори є «весіллям», а Храм — «радістю Його серця»? Молитва, що замінила жертвоприношення, є служінням серця.
- 2 Ізраїль як серце Б-га: кругообіг життя** ¶2-8

Як кров тече від серця до кінцівок і назад, молитва збирає сили душі й спрямовує їх угору (Псукеї де-Зіфра, Шма, корінь яких — у Б-жественній Думці, що вища за час і простір), а Аміда, Тора й міцвот несуть життя назовні; Малхут угорі так само спускається й підноситься.

3 Хвороба й зцілення: гріх і тшува

¶9–12

Щоденні вчинки заради Небес підтримують здоровий кругообіг; гріх — це рана, що його блокує; тшува, яка передувала світові, зцілює його новим світлом, а визнання провини лагодить рану.

4 Тора як «весілля»: нове світло

¶13–16

Тора також зцілює; подібно до фізичної краплі насіння, що несе сутність батька, Тора, вбрана у фізичні вчинки, притягує справді нове світло із сутності Нескінченного, вище за кав, — як видно з повторюваних приношень князів.

5 «Вийдіть» і «Цар, Якому належить мир»

¶17–18

Душі виходять із Ган Едену в цей світ, де лише й притягується нове світло; це світло поєднує протилежності: Малхут, укорінена у вінці (Кетер), поєднує світи, а весь мир походить від Малхут Нескінченного (Ейн Соф).

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Служіння серця עבודה שלב

Молитва, що замінює храмові жертвоприношення; це «радість серця» Б-га — піднесення любові душі до Нього.

Рацо ве-шов [прагнення й повернення] רצוא ושוב

Піднесення сил душі до Б-га (Псукеї де-Зібра та Шма) і повернення, що несе Б-жественне життя вниз (Аміда, Тора й міцвот), подібно до крові, яка тече до серця, а звідти — до кінцівок.

Б-жественна Думка מחשבה עלאה

Рівень мудрості (Хохма) та розуміння (Біна), вищий за мовлення й емоційні атрибути (мідот), де весь час охоплений одним поглядом; це рівень Імені Б-га (Гавая) — «нашого Б-га» — і світла, що охоплює всі світи (совеколь альмін).

Тшува תשובה

Повернення до Б-га «усією своєю міццю», яке передувало світові й тому притягує нове світло з-понад творіння, зцілюючи рани душі.

Нове світло אור חדש

Світло, притягнуте із сутності Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), над простором, що залишився вільним, і над рівнем кав, крізь який розгортається ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз; його притягує Тора, вбрана у фізичні вчинки.

Цар, Якому належить мир מלך שהשלום שלו

Б-г як Малхут Нескінченного (Ейн Соф), джерело миру, що поєднує протилежності — такі як той, хто дає, і той, хто отримує, вогонь і вода, світ еманції (Ацилут) і світ творення (Брія).

רוזדיל 1 • 11

Питання

1 (שה"ש [שיר השירים] ג) צאינה וראינה^{1,2} וגוי. ביום חתונתו זה³ מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק [בית המקדש].

(Пісня Пісень 3) «Вийдіть і подивіться» тощо. «У день його весілля» — це дарування Тори; «і в день радості його серця» — це будівництво Святого Храму.

Маамар починається віршем із Пісні Пісень про царя Шломо, увінчаного «в день його весілля і в день радості його серця». Мішна тлумачить цей вірш як алегорію стосунків Б-га та Ізраїлю: «весілля» — це дарування Тори на Синаї, а «радість його серця» — будівництво Святого Храму.

להבין למה נמשל מ"ת [מתן תורה] ליום חתונתו⁴ ובנין בהמ"ק [בית המקדש] לשמחת לבו. והענין דתפלה הוא במקום קרבנות⁵

[Нам потрібно] зрозуміти, чому дарування Тори уподібнюється до «дня його весілля», а будівництво Святого Храму — до «радості його серця». Суть у тому, що молитва замінює жертвоприношення.

Питання полягає в тому, чому Тора порівнюється саме з весіллям, а Храм — із радістю серця. Відповідь починається з талмудичного принципу: наші молитви були встановлені замість храмових жертвоприношень.

והנה תפלה נק' עבודה שבלב כמ"ש בגמ' [בגמרא] ע"פ ולעבדו בכל לבבכם⁶ איזהו עבודה שבלב זו תפלה ולכן בהמ"ק [בית המקדש] שהוא מקום הקרבת הקרבנות נק' שמחת לבו שהרי הקרבנות הם כענין התפלה שנקרא עבודה שבלב

Молитва називається «служінням серця», як сказано в Гемарі щодо вірша «і служити Йому всім серцем»: «Що є служінням серця? Це молитва». Тому Святий Храм, де приносили жертвоприношення, називається «радістю його серця», адже жертвоприношення подібні до молитви, яку називають служінням серця.

Талмуд називає молитву «служінням серця». Оскільки жертвоприношення були храмовою формою того самого служіння, Храм, де їх приносили, цілком доречно називається «радістю серця» Б-га.

ולכן גם עכשיו התפלה בכוונה ובפרט בצבור בבהכ"נ [בבית הכנסת] הנקרא מקדש מעט^{7,8} היא בחיי שמחת לבו כביכול.⁹

Тому й тепер молитва з належним наміром, а особливо [молитва] разом із громадою в синагозі, яку називають «малим Святилищем», є аспектом «радість Його серця», так би мовити.

Звідси випливає, що й сьогодні, коли Храму немає, молитва від усього серця — особливо спільна молитва в синагозі, яку мудреці називають «малим Святилищем», — приносить Б-гові, так би мовити, «радість Його серця».

РОЗДІЛ 2 • 12-8

Израїль як серце Б-га: кругообіг життя

2 והענין דהנה כתיב לבכתני¹⁰ אחותי כלה¹¹ שכנסתי [שכנסת ישראל] נקי לב דהנה עדי"מ הלב¹² באדם ששופע החיות לכל האברים

І суть така: написано: «Ти полонила Моє серце (лівавтіні), сестро моя, [Моя] наречена» — адже Громада Израїлю називається «серцем». Бо для прикладу: серце людини передає життєву силу всім її кінцівкам,

Щоб пояснити «радість Його серця», Альтер Ребе наводить слова з Пісні Пісень, прочитані як звернення Б-га до Израїлю: «Ти полонила Моє серце (лівавтіні), сестро моя, Моя наречена». Дієслово лівавтіні утворене від лев, «серце»: буквально воно означає «ти полонила моє серце», але маамар вбачає в ньому натяк на те, що Громада Израїлю сама називається «серцем» Б-га. Щоб зрозуміти це, він звертається до ролі серця в людському тілі.

דכל הדמים הולכים מן הלב ויוצאים לכל האברים דרך הגידים והעורקים עד סיום כל הגוף כמו גם בציפורני הרגל מגיע חיות הדם שהוא הנפש כידוע.

адже вся кров виходить із серця й прямує до всіх кінцівок через вени й артерії, аж до найвіддаленіших частин усього тіла, тож життєва сила крові, яка є душею, доходить навіть до нігтів на пальцях ніг, як відомо.

Серце посилає життєву силу до кожної кінцівки через вени й артерії, аж до нігтів на пальцях ніг. Як сказано у вірші: «кров — це душа» (Дварім 12:23): кров переносить життєву силу душі по всьому тілу.

3 והנה כל הדמים שיצאו מהלב לכל האברים הם חוזרים ושבים ללכת אל הלב והיינו שיש בלב כי חללים שבחלל אחד בו מתקבצים הדמים העולים מהאברים אל הלב ויוצאים דרך חלל הלב.¹³

Отже, вся кров, що вийшла із серця до всіх членів тіла, повертається й знову йде до серця. Це означає, що в серці є дві камери: в одній збирається кров, яка підіймається від членів тіла до серця, а виходить вона через другу камеру.

Кров не лише рухається назовні, а й циркулює назад до серця. У серці є дві камери: в одній збирається кров, що повертається, а з іншої кров знову надходить до тіла.

וגם הדם שנתהווה מהמאכלים והמשקים עולה אל הלב ואח"כ יוצא מהלב לכל האברים.

Також кров, що утворюється з їжі та напоїв, підіймається до серця, а потім виходить із серця до всіх членів тіла.

Нова кров, що утворюється з їжі та напоїв, також спершу підіймається до серця, і лише потім надходить до тіла.

וה"ז [והרי זה] כדמיון כל הנחלים הולכים אל הים ואח"כ חוזר חלילה ויוצאים המים מהים אל הנהרות ע"י גידי הארץ כ"י ולכן הים איננו מלא¹⁴ כ"י.

Це подібне до того, як «усі річки течуть до моря», а потім усе знову повертається по колу, і вода виходить із моря до річок крізь жили землі тощо; тому «море не повне» тощо.

Це подібно до картини, яку змальовує Коелет: річки течуть до моря, а потім повертаються до своїх джерел каналами під землею, тож «море не повне». Обидва образи описують безперервний цикл: піднесення до осередку, а потім повернення назовні.

4 והנה כמו"כ [כמו כן] בעבודה שבלב זו תפלה שאז זמן העלאה והתקשרות האהבה של הניצוץ האלקי בהקב"ה ואתערותא זאת בלב הוא דוקא כמ"ש ואהבת כ"י בכל לבבך¹⁵

Так само й у служінні серця — молитві: тоді настає час піднесення й єднання любові Б-жественної іскри зі Святим, благословенним Він (Кудша бріх ху), і це пробудження відбувається саме в серці, як сказано: «І любитимеш» тощо — «усім серцем своїм».

Молитва є «піднесенням» душі: часом, коли Б-жественна іскра всередині людини підноситься й поєднується з Б-гом у любові. Ця любов відчувається саме в серці, як наказує Тора: «Люби Гавая, свого Б-га... усім серцем своїм».

והי"ז [והרי זה] כמו קבוץ הדמים מהאברים אל הלב וזהו שמע ישראל¹⁶ שמע לי [לשון] אסיפה וקבוץ לבחי ע' רבתי הוא כללות השבע מדות.

І це подібне до збирання крові від кінцівок до серця. І в цьому полягає [значення слів]: «Слухай (Шма), Ізраїлю»: слово «шма» означає збирання й згромадження до рівня великої літери айн, що є сімома емоційними атрибутами (мідот) загалом.

Збирання всіх сил людини в любові до Б-га під час молитви подібне до того, як кров повертається від кінцівок до серця. Слово «Шма» означає «слухай», але також може означати «збирай» (як збирають людей), і тут маамар читає його саме так. Літеру айн у слові «Шма» в Торі пишуть великою; айн має числове значення 70 — це сім мідот, кожна з яких складається з десяти, зібраних разом.

5 ואהבה זו נמשכת ונולדה ע"י התבוננות בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] ובשמע ישראל. ופי' שמע ישראל ה' אלקינו הוא בחי' יחוד חו"ב [חכמה ובינה] שנקרא בזוהר פ' חיי שרה¹⁷ מחשבה ויובלא.¹⁸

І ця любов сходить і народжується завдяки роздумуванню над Віршами хвали (Псукей де-Зібра) та словами «Слухай, Ізраїлю». А значення слів «Слухай, Ізраїлю: Гавая — наш Б-г» — це рівень єднання мудрості (Хохма) й розуміння (Біна), яке в Зогарі, у розділі Хаей Сара, називається «Думкою» та «Ювілеєм».

Любов до Б-га народжується завдяки роздумам під час читання Віршів хвали (Псукей де-Зібра — псалмів, які читають перед Шма) та молитви Шма. Вислів «Гавая — наш Б-г» у Шма стосується єднання Хохми й Біни — двох інтелектуальних сфер духовного прояву (сфірот), які Зогар називає «Думкою» (Хохма) та «Ювілеєм» (Біна, пов'язаною з п'ятдесятим роком, адже вона має п'ятдесят брам).

והענין ע"ד מ"ש בזוהר דבמחשבה¹⁹ א' ברא כל העולמות והוא כענין צופה ומביט עד סוף כל הדורות²⁰ בסקירה אחת כי מה שנמשך ונתהווה בחי' זמן עבר הוה ועתיד זהו מקורו ושרשו ממדות עליונות²¹

Ідеться про те, що сказано в Зогарі: однією думкою Він створив усі світи. Це подібне до [ідеї, що] Він бачить і споглядає аж до кінця всіх поколінь одним поглядом. Адже те, що сходить і постає як вимір часу — минуле, теперішнє й майбутнє, — має своє джерело й корінь у вищих емоційних атрибутах,

У Зогарі сказано, що Б-г створив усі світи однією думкою, а молитви Рош га-Шана говорять про те, що Він бачить аж до кінця всіх поколінь (у Талмуді сказано: усіх оглядають «одним поглядом»). Час — минуле, теперішнє й майбутнє — бере початок лише від Б-жественних емоційних атрибутів.

וכמ"ש אלף שנים בעיניך²² כיום אתמול וששת ימ"ב [ימי בראשית] שרשן מששה מדות הנ"ל ועל ידי שנמשכו המדות בדבור ומתחלקים לחלקים נעשה מכל מדה אלף שנים ומתחלקים עוד לר"ח וימים ושעות וכו'.

як написано: «Тисяча років у Твоїх очах — як учорашній день»; і шість днів Творення кореняться в шести згаданих вище атрибутах. Коли атрибути сходять у мовлення й поділяються на частини, кожен атрибут стає тисячею років, а вони далі поділяються на місяці, дні, години тощо.

Тож у псалмі сказано, що тисяча років в очах Б-га — «як учорашній день»: коли кожен із шести атрибутів, що лежать в основі шести днів Творення, сходять у Б-жественне «мовлення» й поділяється на частини, він стає тисячею років, яка далі поділяється на місяці, дні й години.

אבל בבחי' המחשבה עלאה שלמעלה מהדבור ואפי' [ואפילו] מהמדות דהיינו קודם שנולדו ונמשכו בחי' מדות שם נכלל הכל בסקירה א'.

Але на рівні Вищої Думки, що перебуває вище за мовлення і навіть за атрибути, — тобто до того, як атрибути народилися й були виведені, — там усе міститься в одному погляді.

Однак на рівні Б-жественної «Думки», що перебуває вище за мовлення і навіть за атрибути, часу немає: усе міститься разом, в одному погляді.

6 וזהו פי' הוי"ה אלקינו שהוא בחי' מחשבה כנ"ל. וישראל עלה במחשבה^{23,24} לכן נאמר הוי"ה אלקינו. וכמו שהוא בבחי' זמן כך הוא בבחי' עולם ונפש כי עולם שנה נפש²⁵ הם.

І це значення слів: «Ім'я Б-га (Гавая) — наш Б-г»: це рівень Думки, як згадувалося вище. Ізраїль постав у Думці; тому сказано: «Гавая — наш Б-г». І як це є у вимірі часу, так само це є у вимірі світу [простору] і душі, адже їх [три]: «світ, рік, душа».

Отже, слова «Гавая — наш Б-г» стосуються рівня Думки, а Мідраш каже, що Ізраїль «постав у Думці [Б-га]» ще до Створення. Тому Б-г на цьому рівні називається «нашим» Б-гом. І як із часом, так само з простором і душею: Сефер Єціра описує всю реальність у трьох вимірах — «світ» (простір), «рік» (час) і «душа».

7 וכיון שהוא למעלה מבחי שנה כך בחי מחשבה הנ"ל הוא למעלה מבחי עולם והוא בחי סוכ"ע. ואי לזאת יומשך ואהבת שיהי [שיהיה] הוי"ה אלקיך שיהי [שיהיה] גלוי בחי סוכ"ע.

Оскільки він вищий за рівень «року», так само й згаданий вище рівень Думки вищий за рівень «світу»; це рівень світла, що охоплює всі світи (совев коль альмін). І тому буде притягнуто «І любитимеш», щоб Ім'я Б-га (Гавая) стало «твоїм Б-гом» — щоб розкрився рівень совев коль альмін.

Б-жественна Думка, будучи вищою за час, так само вища й за простір; це совев коль альмін — світло, що охоплює всі світи й перебуває над ними. Мета роздумування про нього під час читання Шма полягає в тому, щоб любов, про яку сказано «І любитимеш», зробила цей трансцендентний рівень «твоїм Б-гом» — тобто він розкрився в людині.

וענין פסוד"ז [פסוקי דזמרה] שלפני ק"ש [קריאת שמע] היינו בהיות שעד ק"ש [קריאת שמע] הוא בחי העלאה לבא לבחי בכל לבך עד"מ העלאה וקבוץ הדמים מהאברים ללב ע"כ תקנו לומר מזמורים מיוחדים

А щодо Піснеспівів хвали, які передують читанню Шма: оскільки до читання Шма відбувається піднесення, що веде до рівня «усім серцем твоїм», — як у прикладі з піднесенням і збиранням крові від членів тіла до серця, — тому постановили промовляти особливі псалми,

Піснеспіви хвали, які промовляють перед Шма, належать до етапу піднесення, що завершується рівнем «усім серцем твоїм», подібно до того, як кров повертається від членів тіла до серця. Тому мудреці постановили промовляти для цього особливі псалми.

שמזמור זה הוא העלאה מבחי אברים אלו ומזמור שני העלאה מאברים אחרים וכמ"ש בכהאריז"ל [בכתבי האריז"ל]²⁶ שמזמורים דהללוי [דהללויה] הן ע"ס [עשר ספירות] דיצירה. שבמזמור זה הוא מלכות דיצירה.

тож цей псалом є піднесенням від рівня цих членів тіла, а другий псалом — піднесенням від інших членів тіла, як написано у працях Арізаля, благословенної пам'яті, що псалми «Галелуя» відповідають десятьом сферам духовного прояву (сфірот) світу формування (Єцира): цей псалом — царювання (Малхут) світу формування (Єцира),

Кожен псалом підносить окремий «член тіла». Арізаль учить, що псалми «Галелуя» відповідають десятьом сфірот світу формування (Єцира), починаючи з Малхут, найнижчої сфіри, і далі підносячись.

8 ובמזמור שני נגד יסוד דיצירה כו' ע"ש. וכ"ז [וכל זה] הוא בחי' רצוא והעלאה ואח"כ שמו"ע [שמונה עשרה] בא"י [ברוך אתה ה'] הוא בחי' שוב והמשכה.

а другий псалом відповідає основі (Йесод) світу формування (Єцира) тощо; див. там. Усе це — аспект рацо (руху вперед) і піднесення; а потім молитва Шмоне-Есре, з благословенням «Благословен Ти, Гавая», — це аспект шов (повернення) і притягування вниз.

Наступний псалом відповідає Йесоду світу Єцира тощо. Усе це — рацо, «рух» угору. Потім молитва Аміда (Шмоне-Есре), з її благословеннями «Благословен Ти, Гавая», — це шов, «повернення»: притягування Б-жественного світла назад униз, адже в хасидському вченні слово барух («благословенний») тлумачиться як «притягнутий униз». Гавая — Ім'я Б-га.

וכן עסק התורה ומצות מעשיות והוא כמו שהדמים נמשכים מן הלב לכל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים כך המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא.^{27, 28}

Так само й заняття Торою та практичними міцвот: як кров прямує від серця до всіх 248 членів і 365 сухожиль, так і міцвот називають 248 членами Царя.

Вивчення Тори й практичні міцвот продовжують цей «повернений» рух, подібно до крові, що тече від серця до 248 членів і 365 сухожиль; справді, 248 позитивних заповідей називають 248 «членами Царя».

ומצוה בלא כוונה²⁹ כגוף בלא נשמה והכוונה הוא התפלה (כמ"ש במ"א ע"פ לא הביט און³⁰ ביעקב)³¹ לכן זהו כמשל התפשטות והמשכת הדם מהלב לכל הרמ"ח אברים.

А міцва без наміру — як тіло без душі, а наміром є молитва (як пояснюється в іншому місці щодо вірша «Він не побачив беззаконня в Якові»); тому це подібне до прикладу поширення крові від серця до всіх 248 членів і її притягування туди.

Відоме висловлювання, наведене в Танія (гл. 38), порівнює міцву без наміру з тілом без душі. Намір, що оживляє міцвот цього дня, походить від молитви, так само як серце оживляє члени тіла кров'ю.

וכך יובן ג"כ למעלה כי גם בחיי המלי' הנה כלילה יורדת לכי"ע והי"ז [והרי זה] כמו ירידת הדם מהלב עד צפורני הרגלים וירידתה זו לברר רפ"ח ניצוצים ואח"כ מחצות לילה מתחלת לעלות והוא כמו שהדמים עולים אל הלב

Так само можна зрозуміти й те, що відбувається згори: рівень царювання (Малхут) також уночі спускається до світу творення (Брія), світу формування (Єцира) і світу дії (Асія). Це подібне до того, як кров спускається від серця до нігтів на пальцях ніг. Це її спуск потрібен, щоб очистити 288 іскор. А потім, від півночі, вона починає підніматися, подібно до того, як кров піднімається до серця.

Той самий цикл існує і згори. Малхут, Б-жественна «Громада Ізраїлю», щовечора спускається в нижні світи, подібно до того, як кров доходить до пальців ніг, аби очистити 288 іскор святості, що впали туди під час розбиття посудин; від півночі вона знову починає підніматися, як кров повертається до серця.

ועי"ז נמשך מהמוח ללב והוא ענין יחוד או"א [אבא ואימא] וזו"נ [זועיר אנפין ונוקבא] בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה כו'.

І завдяки цьому [світлу] воно притягується від мозку до серця. Це єднання Хохми й Біни (Абба та Імма), а також емоційних атрибутів (Зеїр Анпін) і жіночого аспекту / Малхут (Нуква) під час читання Шма й молитви тощо.

Це піднесення приводить потік «від мозку до серця»: єднання Б-жественних конфігурацій — Абба та Імма (Хохми й Біни), а також Зеїр Анпіна й Нукви (емоційних атрибутів і Малхут), що відбуваються завдяки читанню Шма та молитвам.

וזהו שכנס"י [שכנסת ישראל] נק' לבי לבבתי אחותי כלה (ועמ"ש ע"פ ולבי ער³² כו' דופק כו' וה' פקד³³ כו') ועי"ן באגה"ק [באגרת הקודש] בסופו סי' ל"א ד"ה נודע בשערים מ"ש בתקונים:³⁴

Ось чому Громаду Ізраїлю називають «серцем Моїм»: «Ти полонила Мое серце (лібавтіні), сестро моя, [Моя] наречена» (див. також пояснення до вірша «А серце моє пильнує» тощо, «стукає» тощо, і «І Гавая згадав» тощо). Див. Iggeres HaKodesh, наприкінці, розділ 31, маамар, що починається словами «Відомий у брамах»: що там сказано про Тіккунін.

Ось чому Громаду Ізраїлю називають «серцем» Б-га: слово лібавтіні, утворене від лев — «серце», натякає на це. Подібно до серця, вона є осередком, через який циркулює Б-жественне життя. Альтер Ребе посилається на свій маамар про слова «Я сплю, а серце моє пильнує», а також на Iggeres HaKodesh 31, де пояснюється вислів Тіккунін: «Шехіна хвора у вигнанні».

Хвороба й зцілення: grīx i tshuva

9 והנה אנו רואים באדם שאם סיבוב והילוך רוח החיים מהלב אל האברים ומהאברים אל הלב הוא כהלכתו אזי האדם בריא בתכלי' [בתכלית].

Тепер бачимо, що коли в людини циркуляція та рух життєвого духу від серця до кінцівок і від кінцівок до серця відбуваються належним чином, то людина цілком здорова.

Аналогія триває: людина здорова, коли життєва сила безперешкодно рухається від серця до кінцівок і назад.

אך אם יש איזה קלקול באיזהו מקומן כמו איזה אוטם ומכה באיזה אבר המונע ומעכב או ממעט סיבוב והילוך הדם

Але якщо в якомусь місці є пошкодження, як-от закупорка чи рана в якійсь кінцівці, що перешкоджає й затримує або послаблює циркуляцію та рух крові,

Закупорка чи рана будь-де може перешкоджати кровообігу або послаблювати його.

אזי נפסק או מתמעט הקשר הלז המקשר כל האברים אל הלב ואזי נופל האדם למשכב וחולי ה"י [השם שמרנו] וצריך רפואה.

то цей зв'язок, який поєднує всі кінцівки із серцем, переривається або слабшає, і тоді людина злягає через недугу — хай убереже нас Б-г — та потребує лікування.

Тоді зв'язок між кінцівками й серцем переривається або слабшає, людина занедужує і потребує лікування.

10 וכך הנמשל בעבודה כי עסק האדם כל היום הוא כמשל המשכת החיות מהלב אל האברים

Так само й у відповіднику — у [Б-жественному] служінні: адже заняття людини протягом усього дня подібне до образу передавання життєвої сили (хают) від серця до членів тіла,

У служінні Б-гові діяльність людини протягом дня є зовнішнім потоком від «серця».

דהיינו מהתפלה אל רמ"ח מ"ע [מצות עשה] רמ"ח אברים וגם לכל מעשה האדם ע"ד וכל מעשיך ^{35,36} יהיו לש"ש [לשם שמים].

тобто від молитви — до 248 позитивних заповідей, [до] 248 членів тіла, а також до всіх учинків людини, за принципом: «І всі твої вчинки нехай будуть заради Небес».

Життя молитви поширюється на 248 позитивних міцвот — «членів тіла» — і на всі звичайні заняття людини, як навчає Мішна: «Нехай усі твої вчинки будуть заради Небес».

11 ולכן אם העסק בהיתר עדיין יוכל למחר לחזור ולעלות מהאיברים אל הלב להיות ואהבת בכל לבבך

Тому, якщо заняття дозволеними речами відбувається таким чином, наступного дня він зможе знову повернутися й піднятися від кінцівок до серця, щоб здійснилося: «І любити-меш... усім серцем своїм».

Якщо людина займається дозволеними, повсякденними справами заради Небес, «кругообіг» залишається здоровим: наступного ранку, під час молитви, її сили знову можуть зібратися в «серці» — у любові до Б-га.

אבל אם נכשל באיזה עון ה"ז [הרי זה] כמו מכה באיזה אבר³⁷ המונע ומעכב ההעלאה ונפסק הקשר

Але якщо він спіткнувся через якийсь гріх, це подібне до рани на якійсь кінцівці, яка перешкоджає й стримує піднесення, і зв'язок переривається.

Гріх же подібний до рани на одній із кінцівок: він блокує зворотний потік, і зв'язок між цією частиною людини та її любов'ю до Б-га переривається.

וזהו חולי הנפש וע"ז אמר מכף רגל ועד ראש³⁸ אין בו מתום³⁹ פצע וחבורה כו'

І це — хвороба душі, про яку сказано: «Від підошви ноги аж до голови немає в ньому здорового місця: рани й синці» тощо.

Це хвороба душі, яку Ісая описує як тіло, поранене від підошви ноги аж до голови.

ואין תקנה כ"א ע"י תשובה שנקראת רפואה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גדולה תשובה⁴⁰ שמביאה רפואה לעולם⁴¹ והיא כח"י בכל מאדך שמכח"י זו נמשך רפואה אם ח"ו [חס ושלום] יש קלקול בכח"י אהבה דככל לבבך.

І немає іншого ліку, крім як через повернення (тшува), яке називається зціленням, як сказали наші мудреці, благословенної пам'яті: «Велика тшува, бо вона приносить зцілення світові». Це — рівень «усією міццю своєю», адже з цього рівня сходить зцілення, якщо, не дай Б-г, є ушкодження на рівні любові «всім серцем своїм».

Єдине зцілення — це тшува (повернення до Б-га), яку Талмуд називає зціленням: «Велика тшува, бо вона приносить зцілення світові». Тшува відповідає «усій твоїй міці» (меодеха — усією міццю своєю), тобто любові, що виходить за межі власних можливостей; із цього рівня приходить зцілення від недоліку звичайної любові «всім серцем своїм».

כי תשובה קדמה לעולם^{42.43} פ'י שממשיך אור מבחי' שלמעלה מכל החיות דהשתלשלות העולמות והיינו ע"י מאדך בחילא יתיר.

Адже тшува передувала світові; це означає, що вона притягує світло з рівня, вищого за всю життєву силу ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут), — і це відбувається завдяки «усій твоїй міці», із більшою силою.

Мідраш каже, що тшува передувала створенню світу. Це означає, що вона притягує світло з рівня, вищого за весь ланцюг світів та їхню життєву силу. Це можливо тому, що тшува походить від «усієї твоєї міці», із більшою силою, ніж звичайне служіння.

12 ולכן ביכולת המשכה זו לתקן הפגם והקלקול שבסיבוב והילוך רוח החיות מהלב אל האברים שהוא בחי' האור וחיות המחיי' [המחיה] עולם שנה נפש בחי' מלי' מכ"ע [ממלא כל עולם] שנק' לבי כנ"ל

Отже, таке притягнення світла згори вниз здатне виправити ваду й ушкодження в циркуляції та русі духу життя від серця до кінцівок — тобто на рівні світла й життєвої сили, що оживляють «світ, рік, душу», на рівні царювання (Малхут), світла, що наповнює всі світи (мемале коль альмін), яке називається «моїм серцем», як згадувалося вище.

Оскільки повернення (тшува) притягує світло згори, з-поза меж створеного порядку, воно може виправити порушення звичайної «циркуляції» Б-жественного життя. Ця циркуляція належить до Малхут — Б-жественного світла, що наповнює світи й оживляє все у просторі, часі й душі («світ, рік, душа»), — рівня, який називається «моїм серцем».

וכיון שע"י תשובה נמשך בחי' ממעמקי' [ממעמקים] מגלה עמוקות⁴⁴ מה שהוא נמשך אור חדש ומחודש ע"כ חוזר ומחדש החיות כו' (ותקון המכה הוא ע"י הוידוי דברים⁴⁵ אשמנו בגדנו כו'):

І оскільки через тшува притягується рівень «із глибин» — «Він відкриває глибини», тобто притягується нове й оновлене світло, воно тому знову оновлює життєву силу тощо. (А рана виправляється завдяки словесному сповіданню: «Ми завинили, ми зрадили» тощо.)

Через тшува притягується рівень «із глибин»; Б-г «відкриває глибини», приносячи нове, оновлене світло, і завдяки цьому тшува може відновити життя там, де його було перервано. Конкретна рана виправляється словесним сповіданням своїх гріхів («Ми завинили, ми зрадили...»).

Тора як «весілля»: нове світло

13 והנה התורה נק' ג"כ רפואה⁴⁶ לנפש כמ"ש ולכל בשרו מרפא⁴⁷ והיינו ג"כ משום דהתורה קדמה לעולם^{48,49} שבה ועל ידה נמשך ג"כ אור חדש מלמעלה מהשתלשלות

Тепер Тора також називається зціленням для душі, як сказано: «і зціленням для всього його тіла». І це також тому, що Тора передувала світу, тож у ній і через неї також притягується нове світло з рівня, що перебуває вище за ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут).

Тора також називається зціленням, як сказано в Приповістях про її слова: «зцілення для всього його тіла». Причина подібна: мідраш говорить, що Тора передувала світові, і тому через неї також притягується нове світло, вище за порядок творіння.

וזהו ביום חתונתו זו מ"ת [מתן תורה] פ"י כי התפלה נק' עבודה שבלב והוא ענין שמחת לבו

І це [значення слів] «У день його весілля — це дарування Тори». Пояснення: молитва називається служінням серця, і це є суттю «радості його серця»;

Тепер маамар повертається до свого початку: «день його весілля» — це дарування Тори. Молитва, служіння серця, — це «радість Його серця».

ובלב הוא יסוד האש שהוא העלאה מלמטה למעלה אך יסוד המים הוא כמוה וכו' שורה כח התענוג שבנפש כי מים מגדלים כל מיני תענוג והתענוג הוא למעלה מהשמחה.

а в серці міститься елемент вогню, що є сходженням знизу вгору; проте елемент води — у мозку, і в ньому перебуває сила насолоди душі, адже вода сприяє зростанню всілякої насолоди; а насолода вища за радість.

Серце пов'язане з елементом вогню, який здійснюється: це сходження знизу. Вода ж належить до мозку — осередку насолоди душі, адже вода сприяє зростанню всілякої насолоди; а насолода глибша за радість. Дарування Тори, «весілля», належить до цього глибшого рівня.

14 והנה עד"מ הטפה נמשכת מיסוד המים שבמוח ובה מתלבש מעצם השכל והתענוג שבנפש ולכן עי"ז נעשה הולדה חדשה להוליד בדומה לו והיינו דוקא ע"י התלבשותה בטיפה גשמית משא"כ בדבור כו'⁵⁰

Тепер, як аналогія: крапля походить від стихії води в мозку, і в ній облачається [щось] із самої сутності інтелекту й насолоди, що є в душі; тому завдяки їй відбувається нове народження — народжується істота, подібна до батька. І це відбувається саме завдяки тому, що вона облачається в матеріальну краплю, чого не буває з мовленням тощо.

Аналогія з людським народженням: сім'я походить від «води» мозку й несе в собі саму сутність інтелекту та насолоди батька; саме тому воно може привести у світ нову істоту, подібну до нього. Це можливо лише завдяки тому, що сім'я облачається в матеріальну краплю; мовлення, хоча воно теж виражає людину, не може породити дитину.

14 כמו"כ [כמו כן] ע"י התלבשות התורה בעשיי [בעשייה] גשמיות היום לעשותם⁵¹ יומשך עי"ז אור חדש ממש מאור א"ס ב"ה⁵² מלמעלה מההשתלשלות.

Так само, коли Тора облачається у матеріальні дії — «сьогодні виконувати їх», — завдяки цьому буде притягнуте справді нове світло з Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він, — з того, що вище за ланцюг послідовного розгортання світлів згори вниз (ішталшелут).

Так само, коли Тора облачається в матеріальні дії («сьогодні виконувати їх» — у цьому світі), вона притягує справді нове світло з Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), вище за ланцюг світлів. Саме тому дарування Тори називають «шлюбом».

15 וז"ש [וזהו שכתוב] אין כל חדש תחת השמש⁵³ משא"כ עמלא דאורייתא⁵⁴ דהוא לעילא מן שמשא ממשיך אור חדש כי ס"ר אותיות התורה הן אותיות המחשבה.

І ось що сказано: «Немає нічого нового під сонцем»; натомість праця в Торі, яка перебуває над сонцем, притягує нове світло. Адже 600 000 літер Тори — це літери Думки.

Коелет каже: «Немає нічого нового під сонцем». Зоар пояснює, що праця в Торі перебуває «над сонцем», тож завдяки їй може з'явитися щось нове. Літери Тори (за традицією, їх 600 000, що відповідає душам Ізраїлю) є літерами Б-жественної «Думки», а не лише Його «мовлення».

והרי במחשבה אי צופה ומביט כו' והתורה היא מבחי' מאד עמקו מחשבותיך⁵⁵ עמקו דוקא בחי' עומק המחשבה וכמו גבי תשובה כתיב ממעמקים⁵⁶ והיינו דוקא ע"י התלבשות התורה בגשמיות וכמשל הנ"ל.⁵⁷

І ось, однією Думкою Він бачить і споглядає тощо. Тора походить з рівня (бхіна) «Твої думки дуже глибокі» — саме «глибокі», тобто з глибини Думки; і так само про повернення (тшува) написано: «З глибин». Це відбувається саме через те, що Тора вбирається у фізичне, як у згаданий вище притчі.

Б-жественна Думка — це рівень, на якому все видно з одного погляду, поза часом. Тора походить із «глибини» думки Б-га («Твої думки дуже глибокі»), подібно до того як тшува кличе: «З глибин». Але ця глибина притягується вниз саме тоді, коли Тора вбирається у фізичне, як у притчі про зерно.

16 ופי' וענין אור חדש הוא כי הנה ידוע דשרש כל ההשתלשלות דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] הוא

נמשך מבחי' הקו"ח [הקו וחוט] והוא נמשך ע"י צמצום ומק"פ [ומקום פנוי] מתחלה ונמשך אח"כ רק קו

І пояснення та зміст вислову «нове світло» такі: відомо, що корінь усього ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) — світів еманції (Ацилут), творення (Бріа), формування (Єцира) та дії (Асія) — походить від рівня лінії світла (кав) і нитки (хут); спочатку він проходить через скорочення (цимцум) і звільнений простір, а згодом простягається лише кав.

Що означає «нове світло»? Увесь ланцюг світів має корінь у каві — тонкій лінії світла, що простягається в порожній простір, який залишився після скорочення.

ולכן כל מה שנמשך מבחי' הארת הקו לא נקי אור חדש ממש כו' אך אור הנמשך מעצמות אא"ס [אור אין

סוף] שלמעלה מהחלל והקו נקי אור חדש וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] על ד"ת [דברי תורה] בכ"י

[בכל יום] יהיו בעיניך^{58, 59, 60} כחדשים⁶¹ כו'

Тому все, що походить від рівня саява каву, не називається справді новим світлом тощо; але світло, що походить із сутності Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), яка перебуває вище за порожній простір і кав, називається новим світлом. І як сказали наші благословенної пам'яті мудреці про слова Тори: «Щодня нехай будуть вони у твоїх очах як нові» тощо.

Усе, що походить від каву, не є справді новим: воно належить до усталеного порядку. «Нове світло» походить із сутності Ор Ейн Соф, яка перебуває вище і за порожній простір, і за кав. Це відповідає настанові мудреців: слова Тори мають бути для людини новими щодня.

ולכן נקי חתן חות דרגא מדלג על ההרים⁶² בחיי דילוג מלמעלה מהשתלשלות כו' ולכן בקרבנות הנשיאים הוכפל בתורה בכ"א [בכל אחד / בכל אחת]⁶³

Тому [Він] називається хосон (наречений) — «хус дарга» («спустися на рівень») — «перестрибуючи через гори», [тобто] аспект стрибка з-понад ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз тощо. Тому в розповіді про приношення князів Тора повторила [оповідь] про кожного з них,

Наречений (хосон) прочитується як арамейський вислів «хус дарга» — «спустися на рівень»: під час весілля щось сходить згори. Це подібне до того, як Коханий «перестрибує через гори»: це стрибок з-понад ланцюга рівнів.

ולא אמר וכן הקריב נשיא פלוני אלא משום דאעפ"י [דאף על פי] שצירופי האותיות שבכל קרבן של כל הנשיאים שוין הן ממש מ"מ האור המלוכש בהן הוא בכ"א [בכל אחד / בכל אחת] בחיי אור חדש ממש וכמו שלשים ומאה משקלה⁶⁴ שהם ה' שמות הוי"ה

i не сказала: «Так само приніс князь такий-то», а [це] тому, що, хоча сполучення літер у кожному приношенні всіх князів цілком однакові, світло, вbrane в них, у кожному з них усе ж є аспектом справді нового світла. Як і у словах «вага її — сто тридцять», що дорівнює п'ятьом Іменам Б-га (Гавая):

Тора не каже просто: «Так само приніс наступний князь», адже хоча сполучення літер у кожному приношенні однакові, світло, вbrane в кожне з них, було новим. Наприклад, срібна чаша вагою 130 шекелів відповідає п'ятьом разом по 26; 26 — числове значення Імені Гавая.

הנה בכל קרבן של נשיא נמשך בחיי ה' שמות דהוי"ה חדשים מעצמות המאציל מה שלא נמשך כן בשל נשיא שלפניו כו' ע"ד ממעמקים קראתיך הוי"ה:⁶⁵

у кожному приношенні князя притягувався згори аспект п'яти нових Імен Гавая — із сутності Того, Хто еманує, чого так не було притягнуто в приношенні попереднього князя тощо, — за змістом подібно до вислову: «Із глибин я покликав Тебе, Гавая».

У приношенні кожного князя притягувалися згори п'ять нових Імен Гавая — світло, якого не було притягнуто в приношенні попереднього князя. Це притягнення відбувається, так би мовити, «з глибин» — із глибини Б-жественної сутності.

«Вийдіть» і «Цар, Якому належить мир»

17 וזהו צאנה וראנה פ"י צאנה ממקום שרשם למעלה בג"ע [בגן עדן] להתלבש בעוה"ז הגשמי כי דוקא היום לעשותם בעוה"ז אז יומשך ע"י התורה אור חדש ומחודש כ"י משא"כ למעלה ברוחניות כנ"ל:

І це [значення] слів «Вийдіть і погляньте»: «Вийдіть» із місця, де міститься їхнє коріння згори, у Ган Едені [Едемському саду], щоб зодягнутися в цей матеріальний світ. Адже саме [через] «сьогодні виконувати їх» — у цьому світі — тоді через Тору буде притягнуте нове й оновлене світло тощо, чого немає згори, у духовності, як згадувалося вище.

Тепер пояснюються слова «Вийдіть і погляньте»: душам велено «вийти» зі свого джерела в Ган Едені й спуститися в цей матеріальний світ. Лише тут, виконуючи заповіді Тори на ділі, можна притягнути нове світло — те, що неможливо у вищих духовних світах.

18 במלך שלמה ⁶⁶ במלך שהשלום שלו ⁶⁷ פ"י ע"י שנמשך אור חדש מלמעלה מהשתלשלות נעשה ב"י שלום והתחברות ב' הפכים משפיע ומקבל אש ומים. ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] העוסק בתורה משים שלום ⁶⁸ בפמשמ"ע [בפמליא של מעלה] ובפמשמ"ט [בפמליא של מטה].

«На Царя Шломо (Шломо)» — тобто на Царя, Якому належить мир (шалом). Пояснення таке: завдяки тому, що нове світло низводиться з рівня, вищого за ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут), виникає аспект миру й поєднання двох протилежностей — того, хто впливає, і того, хто отримує, вогню й води. Тому наші благословенної пам'яті мудреці сказали: «Той, хто займається Торою, встановлює мир у небесному домі й у земному домі».

Талмуд говорить, що «Шломо» у Пісні Пісень означає Б-га — «Царя, Якому належить мир (шалом)». Нове світло, що походить із рівня, вищого за ланцюг світів, творить мир: воно поєднує протилежності, як-от того, хто впливає, і того, хто отримує, вогонь і воду. Звідси й вислів Талмуду, що вивчення Тори встановлює мир у небесних і земних сферах.

כי הנה מלכות דאצי נעשה עתיק לבריא ומחבר אצי עם בריאה אף שאצי ובריא הם ב' הפכים

Бо царювання (Малхут) світу еманції (Ацилут) стає Атіком світу творення (Бріа) і поєднує Ацилут із Бріа, хоча Ацилут і Бріа є двома протилежностями.

Приклад такого миру: Малхут — найнижчий рівень Ацилуту — стає Атіком («Давнім», внутрішнім рівнем вінця (Кетер), найвищого рівня) світу Бріа, і так поєднує два протилежні світи: Ацилут, єдиний із Б-гом, і Бріа — світ окремого існування.

והכח הזה בבחינת מל' דאצי' הוא להיות כי נעוץ סופן בתחלתן⁶⁹ ושרשה מבחי' כתר שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ע"כ ביכולתה לחבר אצי' עם ב"ע.

І ця сила є в рівні Малхут світу Ацилут, оскільки «їхній кінець закладений у їхньому початку», а її корінь — у рівні Кетер, найнижчому рівні самого Еманатора; тому вона здатна поєднати Ацилут із Брія, Єцира та Асія.

Малхут має цю силу, бо, як сказано в Сефер Єцира, кінець сфер духовного прояву (сфірот) закладений у їхньому початку: Малхут має корінь у Кетері, найнижчому рівні самого Еманатора, який перебуває над будь-яким поділом.

וכידוע בענין המשל ופחד עמו^{70, 71} ע"כ עושה שלום במרומיו כו'. וזהו מלך שהשלום שלו היינו בחי' מלכות דא"ס⁷² שכל השלומות נמשכים משם:

І, як відомо з вислову «Влада й страх із Ним», тому «Він чинить мир у Своїх висотах» тощо. Саме це означає «Цар, Якому належить мир», а саме — рівень Малхут Нескінченного (Ейн Соф), звідки низводяться всі [форми] миру.

Більдад, відповідаючи Йову, каже: «Влада й страх із Ним; Він чинить мир у Своїх висотах»; маамар читає це зі словом «тому»: мир між протилежними силами походить від царювання Б-га. Отже, «Цар, Якому належить мир» — це Малхут Нескінченного, джерело всякого миру.

В АВОДІ

Молися з належним наміром, щоб усі твої сили зібралися в любов до Б-га; тоді пронеси це життя крізь увесь день — у вивчення Тори, виконання міцвот і навіть у дозволені буденні справи, що їх роблять заради Небес, — аби завтрашня молитва могла знову піднятися. Якщо гріх заблокував цей потік, зціли його поверненням «усією своєю міццю» та словесним визнанням провини. І цінуй фізичне виконання міцвот: лише завдяки Торі, вбраній у вчинки цього світу, притягується справді нове світло із сутності Б-га.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Чому молитву порівнюють із Храмом і називають «радістю Його серця», тоді як дарування Тори називають «весіллям»?
2. Як кругообіг крові пояснює зв'язок між молитвою та рештою дня? Що символізує «рана»?
3. Чому тшува й Тора можуть зцілити те, чого не може звичайне служіння? Що означає, що вони «передували світові»?
4. Що таке «нове світло» і чому його можна притягнути лише через Тору, вбрану у фізичні вчинки, подібно до того, як насіння дає потомство лише завдяки фізичній краплі?
5. Як нове світло приносить «мир» між протилежностями і як це пояснює слова «Цар Шломо — Цар, Якому належить мир»?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 צאינה וראינה

Запис (ганаха) цього маамару, зроблений Мітелер Ребе, надруковано там — це паралельна версія того самого маамару.

ПРИМІТКА КЕНОТ

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ו ע' רי. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתקי בהתחלת אני לדודי ורשום שם: בדברים אלו התחיל אדמו"ר בדרוש שע"פ צאינה וראינה כו' בפאלאצק. עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ו תתרנח, א (מלקו"ת לג"פ מז, ג). בסה"מ תרס"ט ע' קנה: כמ"ש בהביאור דצאינה וראינה דחה"ש בסי' תקס"ו ואפשר תקס"ו (והוא דרוש צא"ר שבתו"א פ' בראשית).

2 צאינה וראינה

Поет закликає дочок Сіону вийти й подивитися на царя Шломо у вінці, яким його увінчала його мати в день його весілля — у день радості його серця. Мішна тлумачить це як сказане про Б-га та Ізраїль; цей маамар також пояснює слова «Вийдіть» як вихід душ із їхнього кореня згори в цей світ (параграф 17), а «Шломо» — як «Цар, Якому належить мир» (параграф 18).

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג': יי"א

צֵאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחַת לְבוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שה"ש ג, יא.

3 ביום חתונתו זה מ"ת

Мішна наприкінці Таніт тлумачить «день його весілля» як дарування Тори, а «день радості його серця» — як спорудження Храму. Альтер Ребе запитує, чому кожне з них уподібнюється саме до цього.

Taanit 26b:6-7 ב:ו-ז

וכן הוא אומר: "צֵאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחַת לְבוֹ". "בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ" — זֶה מֵתָן תּוֹרָה, וּ"בְיוֹם שְׂמֻחַת לְבוֹ" — זֶה בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׂיִבְנֶה בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ. גַּם בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים בְּשָׁנָה כְּהָנִים נוֹשְׂאִין אֶת כַּפֵּיהֶם כּו'. תַּעֲנִיּוֹת וּמַעֲמָדוֹת מִי אֵיכָא מוֹסְרָ? חֲסוֹרֵי מִיחְסָרָא, וְהָכִי קִתְּנִי: בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים כְּהָנִים נוֹשְׂאִין אֶת כַּפֵּיהֶן כָּל יוֹם שְׁמִתְפַּלְלִין, וְיֵשׁ מִהֶן אֲרַבְעָה פְּעָמִים בְּיוֹם — שְׁחֲרִית ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תענית כו, ב.

4 למה נמשל מ"ת ליום חתונתו

Цемах Цедек заостряє питання: на перший погляд це дуже матеріальна аналогія для дарування Тори.

ПРИМІТКА КЕНОТ

"שלאורה זה משל גשמי מאד" — אוה"ת בראשית כרך ו תתרנח, א.

5 התפלה הוא במקום קרבנות

Талмуд наводить думку, що щоденні молитви були встановлені відповідно до щоденних жертвоприношень. Альтер Ребе використовує це, щоб пов'язати Храм — місце жертвоприношень — із молитвою.

Berakhot 26b:7 ב:ז

יַעֲקֹב תָּקַן תְּפִלַּת עֶרְבִית, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם", וַאֲיוֹן "פְּגִיעָה" אֵלָּא תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאַתָּה אֵל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה וְאַל תֵּשֶׂא בְעֵדֶם רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל תַּפְגַּע בִּי"

Jacob instituted the evening Tefillah ; as it is said, "And he lighted [paga'] upon the place, and tarried there all night" (Gen. xxviii. 11) — "alighting" means prayer; as it is said, "Therefore pray not thou for this people, neither lift up cry nor prayer for them, neither make intercession [paga'] to Me" (Jer. vii. 16).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ברכות כו, ב.

6 ולעבדו בכל לבבכם

Моше каже Ізраїлю любити Б-га й «служити Йому всім своїм серцем». Талмуд запитує, яке служіння звершується серцем, і відповідає: молитва.

Deuteronomy 11:13 דברים י"א:י"ג

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ שְׁמַעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוְהָ אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר: אֲתָהּ: אֶלְקִיכֶם וְלַעֲבֹדוֹ כְּכֹל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:

And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto My commandments which I command you this day, to love the L-RD your G-d, and to serve Him with all your heart and with all your soul,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7 כבהכ"נ הנקרא מקדש מעט

У цьому листі Альтер Ребе обурюється тим, що його послідовники усунули від керування молитвою в їхньому «малому Святилищі» чоловіка, який молився довго, і пише, що в поколінні перед Машіахом молитва є головним служінням. Це показує, яке велике значення він надавав спільній молитві в синагозі.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה קו"א ד"ה הנה לא טובה (קסא, ב).

8 מקדש מעט

Талмуд тлумачить слова «Я буду для них малим Святилищем» як такі, що стосуються синагог і домів навчан-

16

שמע ישראל

«Слухай, Ізраїлю: Гавая — наш Б-г, Гавая — один»: так Моше закликає Ізраїль; у слові «Шма» літеру айн за традицією пишуть великою. У прямому значенні «шма» означає «слухай»; Альтер Ребе також тлумачить це слово як «збери» — маючи на увазі збирання семи атрибутів.

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 5

17

בוהר פי חיי שרה

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

קבג, א.

18

מחשבה ויובלא

У Зоарі в парші Хаей Сара йдеться про наднебесні «Думку» та «Ювілей» — назви мудрості (Хохми) й розуміння (Біни). Альтер Ребе використовує їх, щоб витлумачити слова «Im'я Б-га (Гавая) — наш Б-г».

Sofar, Chayei Sara 5:23–6:28 ספר זוהר, חיי שרה ה'כ"ג-ה'כ"ד

AND THE LIFE OF SARAH WAS A HUNDRED YEARS AND TWENTY YEARS AND SEVEN YEARS. Each of these periods was marked by its own peculiar degree of virtue. R. Simeon said: “There is an inner significance in the fact that with the other numbers the word for “years” (shanah) is in the singular, whereas with the number seven it is in the plural (shanim). The hundred forms a unit because the Holy One is united with the highest and most mysterious by the secret of the hundred benedictions pronounced each ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

19

מ"ש בוהר דבמחשבה א'

Зоар каже, що Б-г створив усі світи однією думкою. Альтер Ребе використовує це, пояснюючи рівень Б-жественної Думки, що перебуває над часом.

Zohar II, 20אח"כ ב, כ

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"ב ב, א.

20

צופה ומביט עד סוף כל הדורות

Талмуд стверджує, що в Рош га-Шана всі створіння оглядаються «одним поглядом»; молитва Мусаф на Рош га-Шана (Зіхронот) додає, що Б-г бачить кінець усіх поколінь. Альтер Ребе використовує це, щоб проілюструвати позачасову Б-жественну Думку.

Rosh Hashanah 18אראש השנה י"ח

ПРИМІТКА КЕНОТ

ברכות וזכרונות בתפלת ר"ה. ראה ר"ה יח, א.

21

ושרשו ממדות עליונות

Версія Цемах Цедека містить слова «i його корінь — від шести вищих атрибутів», чим прямо вказує, що час походить від шести емоційних атрибутів.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת שה"ש ע"י תתקיש: ושרשו משה מדות עליונות.

22

אלף שנים בעיניך

У «молитві Моше» псалмоспівець каже Б-гові, що тисяча років у Його очах — мов день, що минув: очевидно, наскільки коротким є перед Ним час. Альтер Ребе тлумачить ці слова точніше: кожен наднебесний «день», один із шести атрибутів, розгортається в тисячу років.

Psalms 90:4 תהילים צ"ד:4

פי אלף שנים בעיניך כיום אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילָה:

For a thousand years in Thy sight Are but as yesterday when it is past, And as a watch in the night.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים ז, ד.

АБЗАЦ 6

23

וישראל עלה במחשבה

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ב"ר בתחלתו.

24

וישראל עלה במחשבה

Мідраш перелічує те, що передувало Творінню, серед іншого Ізраїль, який «виник у Думці [Б-га]». Альтер Ребе використовує це, щоб пояснити, чому рівень Думки називається «нашим Б-гом».

Bereshit Rabbah 1:4 ראשית רבה א'ד:4

... "ה' קנני ראשית דרכו" כסא הכבוד מנין דכתיב (תהלים צג, ב): "נכון כסאך מאז וגו'". האבות וישראל ובית המקדש ושמך של משיח, עלו במחשבה להבראות האבות מנין שנאמר (הושע ט, י): "כענבים במדבר וגו'" ישראל מנין שנאמר (תהלים עד, ב): "זכור עדתך קנית קדם" בית המקדש מנין שנאמר (ירמיה יז, יב): "כסא כבוד מרום מראשון וגו'" שמו של משיח מנין שנאמר (תהלים עב, יז): "יהי שמו לעולם וגו' [לפני שמש ינון שמו]" רבי אהבה ברבי זעירא אמר אף התשובה שנאמר (שם צ, ב) "בטרם הרים יולדו" ואותה השעה (שם, ...

"In the beginning, G-d created" - six items preceded the creation of the world; some of them were [actually] created, and some of them G-d contemplated creating, [though He did not actually do so]. The Torah and the Throne of Glory were created. Torah, from where is it derived? As it is stated: "The L-rd made me at the beginning of His way" (Proverbs 8:22). The Throne of Glory, from where is it derived? "Your throne stands firm from earliest time, [You are from eternity]" (Psalms 93:2). The patriarchs, Israel, ...

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

25

עולם שנה נפש

Сефер Ёцира називає «світ, рік, душу» трьома вірними свідками — простором, часом і людиною. Альтер Ребе використовує цю триаду, щоб поширити це положення з часу на простір і душу.

Sefer Yetzirah 6:1א' ספר יצירה ו'

שלשה אבות ותולדותיהן ושבעה כוכבים [נ"א כובשין] וצבאותיהן ושנים עשר גבולי אלכסונין וראיה לדבר עדים נאמנין עולם שנה נפש חק שנים עשר [נ"א עשרה] ושבעה ושלשה ופקידן בתלי וגלגל ולב. שלשה אש ומים ורוח אש למעלה ומים למטה ורוח חק מכריע בינתים וסימן לדבר האש נושא את המים. מ"ם דוממת ש"יין שורקת אל"ף חק מכריע בינתים:

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain)

АБЗАЦ 7

26

וכמ"ש בכהאריז"ל

У примітці сказано, що вчення Арізаля наведено у відповідному місці його сідурі, а також цитовано й пояснено в Сідур ім Дах, — відповідність псалмів «Галелуя» десятьом сфірот світу формування (Єцира).

ПРИМІТКА КЕНОТ

סידור האריז"ל במקומו. הובא ונתבאר בסידור עם דא"ח.

АБЗАЦ 8

27

המצות נקי רמ"ח אברים דמלכא

Наведені тут слова цитують Tikkunei Zohar, Tikkun 30 • 74a:8; уривок подано нижче.

Tikkunei Zohar, Tikkun 30 • 74a:8 תקוני תיקון

ועוד מצוה דא עמודא דאמצעימא, דאיהו מצוה מסטרא דאבא דאיהו רא"ש, ומסטרא דאימא דאיהו אש"ר, והכי צדיק מצוה ועושה מתרנייהו, ובגין דא אתמר על תרנייהו אשר קדשנו, אמא קדשנו ואבא צונו, על מאן על שכנתא תתאה, דאיהי פטר כל רחם, פתיחו דרחם, דאיהו רמ"ח פקודין, איהי מצות יהו"ה בכל אבר ואבר דמלכא, איהי מצוה, ועוד אשר קדשנו מסטרא דאבא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ת"ז ת"ל.

28

המצות נקי רמ"ח אברים דמלכא

У Тікуней Зогар (Tikkun 30) сказано про 248 заповідей як про міцву Імені Б-га (Гавая) в кожному члені Царя. Альтер Ребе порівнює міцвот із членами тіла, які отри- мують життєву силу від серця.

Tikkunei Zohar 74a:8 תקוני זוהר ע"ד א'ח:74א

ועוד מצוה דא עמודא דאמצעימא, דאיהו מצוה מסטרא דאבא דאיהו רא"ש, ומסטרא דאימא דאיהו אש"ר, והכי צדיק מצוה ועושה מתרנייהו, ובגין דא אתמר על תרנייהו אשר קדשנו, אמא קדשנו ואבא צונו, על מאן על שכנתא תתאה, דאיהי פטר כל רחם, פתיחו דרחם,

דאיהו רמ"ח פקודין, איהי מצות יהו"ה בכל אבר ואבר דמלכא, איהי מצוה, ועוד אשר קדשנו מסטרא דאבא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

29

ומצוה בלא כוונה

У Танія, гл. 38, наведено вислів, що молитва або благо- словення без наміру подібні до тіла без душі; там та- кож пояснюється, що намір є душею міцви.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה תניא פרק לח.

30

ע"פ לא הביט און

В уривку порушується питання, чому молитва — служі- ння серця — встановлена мудрецами й не зараховує- ться до 613 міцвот, хоча мудреці вимагали більшої зо- середженості в ній, ніж навіть під час читання Шма. У відповіді сказано, що вісімнадцять благословень від- повідують вісімнадцятьом хребцям, через які притягу- ється життєва сила, а молитва є наміром, внутрішнім виміром міцвот, який підтримує 248 позитивних за- повідей так, як спинний мозок підтримує члени тіла.

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקו"ת בלק ע, ד.

31

לא הביט און ביעקב

Білам, посланий проклясти Ізраїль, натомість благо- словляє їх: «Він не побачив беззаконня в Яакові». Маа- мар Альтер Ребе про цей вірш (Лікутей Тора, Балак) пояснює, що молитва є наміром, душею міцвот.

במדבר כ"ג:כ"א Numbers 23:21

לא־הִבִּיט אֶון בְּעַקֵּב וְלֹא־רָאָה עֵמָל בְּיִשְׂרָאֵל הִי אֶלְקִיו עֲמוֹ וְתִרְעוּת מְלָךְ בּוֹ:

None hath beheld iniquity in Jacob, Neither hath one seen perverseness in Israel; The L-RD his G-d is with him, And the shouting for the King is among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32

ולבי ער

Наречена каже: «Я сплю, але серце моє пильнує; голос коханого мого стукає». Маамар Альтер Ребе про цей вірш тлумачить його як такий, що говорить про вигна- ння, коли піднесення й притягнення згори вниз три- вають, хоча й приховані.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה'ב:5

אֲנִי וְשֹׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק פֶּתַח־לִי אֲחֹתִי רֵעִיתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא־טֵל קְצוֹתַי רְסִיסֵי לֵלָה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh: 'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For my head is filled with dew, My locks with the drops of the night.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33

ע"פ ולבי ער . . וה' פקד

У цьому маамарі, присвяченому словам «Я сплю, а сер- це моє пильнує», пояснюється, що піднесення тварин- ної душі є очищенням за очищенням упродовж усіх

наших днів, адже Шехіну, яка спускається до народів, щоб давати їм життя, потрібно постійно підносити. Також пояснюється, що у вигнанні піднесення «усім серцем твоїм» і притягування світла вниз усе ще відбуваються, хоча й приховано: «мое сердце пильнуе».

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקו"ת שה"ש לה, ב. ובסה"מ תקס"ב ח"ב ע' שנה.

- 34 Тікуней Зогар описує царювання (Малхут) як «міцву» — виконання заповідей, — що перебуває у 248 членах.

Tikkunei Zohar 25b:14 ד"ה כ"ה ב' תקני זוהר

ה' זעירא דמות אדם בה אשתלים יקו"ק והיא (ה') מלכותא קדישא.
*אייהי מצוה. עשיית פקודין. דאיהי שריא ברמ"ח אברים

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

АБЗАЦ 10

- 35 **וכל מעשיך יהיו לש"ש**

У примітці Кенот цей уривок із Зогару наведено як ще одне джерело вчення про те, що всі вчинки людини мають бути заради Небес.

Zohar III, 51b נא, ח"ג

ПРИМІТКА КЕНОТ

אבות ב, יב. זח"ג נא, ב.

- 36 **וכל מעשיך יהיו לש"ש**

Рабі Йосі навчає: нехай усі твої вчинки будуть заради Небес. Альтер Ребе використовує це, щоб пояснити поширення життєвої сили молитви на всі сфери діяльності людини.

Pirkei Avot 2:12 משה אבות ב' י"ב

רבי יוסי אומר, יהי ממון חברך חביב עליך כשלך, והתקן עצמך לקלם תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים:

Rabbi Yose said: Let the property of your fellow be as precious unto you as your own; Make yourself fit to study Torah for it will not be yours by inheritance; And let all your actions be for [the sake of] the name of heaven.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

АБЗАЦ 11

- 37 **ה"ז כמו מכה באיזה אבר**

На цій сторінці Альтер Ребе так само пише, що гріхи називаються ранами й синцями, наводячи той самий вірш: «Від підшви ноги аж до голови»: кожен гріх завдає душі вади й надає сили кліпот (оболонкам), а тшува приносить зцілення, знову підносячи душу до святості.

ПРИМІТКА КЕНОТ

וכ"כ בלקו"ת פי ראה כה, ג.

- 38 **מכה רגל ועד ראש**

Ішаягу докоряє Єгуді, змальовуючи народ як тіло, в якому від підшви ноги до голови немає нічого здоро-

вого — лише рани й синці. Альтер Ребе застосовує цей образ до душі, пораненої гріхом.

ישעיהו א' 6:1

מכה רגל ועד ראש אי"ב ו' מתם פצע וחבורה ומכה טריה לאזור ולא חפשו ולא רככה בשמן:

From the sole of the foot even unto the head There is no soundness in it; But wounds, and bruises, and festering sores: They have not been pressed, neither bound up, Neither mollified with oil.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י א, ו. ורש"י פי "מתום לי תמימות שלם מאין מכאוב".

39

מתום

Раші пояснює це слово як «здоров'я», тобто цілісність без болю, як зазначається у примітці Kehot.

Rashi on Isaiah 1:6 י" על ישעיהו א' 6:1

מתום. לשון תמימות שלם מאין מכאוב: פצע. מכת חרב: חבורה. לי חבלה: ומכה טריה. תירגם יונתן מרססא כתותה ומרוססת: טריה. דמיצידי"א בלע"ז ובל' גמרא יש טרייה לרישיה מנחם פי לשון לחות כלומר לחה ורטובה תמיד נובעת מוישט"א בלע"ז: לא זורו. הנגעים האלה לא זורו ע"י רופאים אבקת סממני תחבושת לשון יזורה על נוהו גפרית (איוב י"ח:ט"ו) ומנחם פי לשון רפואה כמו אין דן דינך למזור (ירמיהו ל':י"ג) ולא חובשו. לשון רפואה: ולא רוככה בשמן. לא רככה מכתם בשמן כמשפט שאר מכות ואין נופל כאן לומר לא רוככו בשמן שאין מרכיין ...

soundness An expression of perfection, sound without pain. wounds Heb. פצע, i.e., a wound of a sword. contusions Heb. חבורה, an expression of a bruise. [Some editions read:] Other bruises. and lacerated sores Jonathan renders: מרססא, lacerated and crushed. and lacerated sores demarcejire, in O.F., and in the language of the Talmud, we find, "he bumped (היה) his head" (Chullin 45b). Menahem explained it as an expression of moisture, i.e., moist and wet, always oozing [muyte in O.F.]. they have not been sprinkled These lesions were not sprinkled with medicinal ...

On Your Way (Public Domain) • The Judaica Press complete Tanach with Rashi, translated by A. J. Rosenberg (CC-BY)

40

גדולה תשובה

Там Альтер Ребе пояснює, що ті, хто повертається до Б-га, стоять вище за цілковито праведних: праведні притягують із рівня «святості», а тшува, «із більшою силою» (bechila yatir), притягує з рівня «Моєї святості, яка вища за вашу святість» — тієї самої ідеї, що й «усією міццю своєю» тут.

Yoma 86b:1-2 ב' א-ב' 2:1

אמר רבי יוחנן: גדולה תשובה שדוחה את לא תעשה שבתורה, שנאמר: "לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד הלא תנוף תחנה הארץ והיא ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאם ה'". אמר רבי יוחנן: גדולה תשובה (שמקרבת) את הגאולה, שנאמר: "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב", מה טעם "ובא לציון גואל" — משום ד"שבי פשע ביעקב".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פּרִימִיטְקָה כְּהֵנוֹת

יומא פו, ב ושי"נ. ראה לקו"ת נצבים נא, ג. בסה"מ תקס"ז עי ריא מאריך למה תהא התשובה דוקא מביא רפואה לעולם, ולא מצוה אחרת זולתה, ע"ש.

41 גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם

Рабі Хама бар Ханіна каже, що повернення (тшува) велике, бо приносить зцілення світові, наводячи слова: «Я зцілю їхне відступництво». Альтер Ребе використовує це, щоб показати, що тшува є ліками від «недуги» душі.

Yoma 86a:14-15 ט"ד-ט"ו

אמר רבי חמא (בר) הנינא: גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם, שנאמר: "ארפא משובתם אוהבם נדבה". רבי חמא (בר) הנינא רמי, כתיב: "שובו בנים שובבים", דמעיקרא שובבים אתם, וכתיב: "ארפא משובותיכם"! לא קשא: כאו מאהבה, כאו מיראה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

42 כי תשובה קדמה לעולם

У примітці Kehot Bereshit Rabbah 1:5 вказано як джерело цих слів.

בראשית רבה א'ה:1

פּרִימִיטְקָה כְּהֵנוֹת

ב"ר א, ה.

43 תשובה קדמה לעולם

Мідраш зараховує тшуву до речей, що передували створенню світу. Альтер Ребе розуміє це так: тшува черпає з рівня, вищого за ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут).

Берешит Рבה א'ד:4

... "כסא כבוד מרום מראשון וגו'" שמו של משיח מנין שנאמר (תהלים עב, יז): "יהי שמו לעולם וגו' [לפני שמש ינון שמו]" רבי אבהו ברבי זעירא אמר אף התשובה שנאמר (שם ז, ב) "בטרם הרים יולדו" ואותה השעה (שם, ג) "תשב אנוש עד דכא וגו'" אבל איני יודע איזה מהם קודם אם התורה קדמה לכסא הכבוד ואם כסא הכבוד קודם לתורה א"ר אבא בר כהנא התורה קדמה לכסא הכבוד שנאמר "ה' קנני ראשית דרכו [קדם מפעלו מאז]" קודם לאותו שכתוב בו "נכון כסאך מאז". ר' הונא ור' ירמיה בשם רבי ...

"In the beginning, G-d created" - six items preceded the creation of the world; some of them were [actually] created, and some of them G-d contemplated creating, [though He did not actually do so]. The Torah and the Throne of Glory were created. Torah, from where is it derived? As it is stated: "The L-rd made me at the beginning of His way" (Proverbs 8:22). The Throne of Glory, from where is it derived? "Your throne stands firm from earliest time, [You are from eternity]" (Psalms 93:2). The patriarchs, Israel, ...

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

אַבְזָאץ 12

44

מגלה עמוקות

Йов, описуючи силу Б-га, каже: «Він відкриває глибоке з темряви». Альтер Ребе поєднує ці слова зі словами «з глибин», говорячи про нове світло, яке відкриває повернення (тшува).

Job 12:22 י"ב:כ"ב

מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי־חֹשֶׁךְ וַיֵּצֵא לְאוֹר צִלְמוֹת:

He uncovereth deep things out of darkness, And bringeth out to light the shadow of death.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45

ע"י הוידוי דברים

У цьому уривку пояснюється, що викоринити бажання недостатньо без словесного сповідання: за допомогою слів «ми завинили, ми зрадили» занепалі літери підносяться; оскільки кожен гріх створює обвинувача з «душею» (бажанням) і «тілом» (вчинком або мовленням), викоринення волі усуває душу, а словесне сповідання стирає тіло.

פּרִימִיטְקָה כְּהֵנוֹת

ראה לקו"ת תצא לו, א.

אַבְזָאץ 13

46

התורה נק' ג"כ רפואה

Цемах Цедек наводить цю думку — що Тора також називається зціленням, — у своїх маамарим про Бешалах.

פּרִימִיטְקָה כְּהֵנוֹת

מובא באוה"ת בשלח עי תקעט.

47

ולכל בשרו מרפא

Шломо каже своєму синові, що слова мудрості — це «життя для тих, хто знаходить їх, і зцілення для всього його тіла». Альтер Ребе застосовує це до Тори.

משלי ד'כ"ב:22

כִּי־חַיִּים הֵם לְמַצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרָם מֵרְפָא:

For they are life unto those that find them, And health to all their flesh.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פּרִימִיטְקָה כְּהֵנוֹת

משלי ד, כב.

48

התורה קדמה לעולם

Рейш Лакіш каже, що Тора передувала створенню світу на дві тисячі років. Альтер Ребе робить висновок, що й Тора притягує світло згори, з рівня, вищого за створений порядок.

מדרש תהילים צ'ד:90

בראשית רבה ח'ב:8

... היום של ששי שואל של חמישי וכו', עד לראשון למי היו שואלין? לא לתורה, שקדמה לברייתו של עולם? דאמר רבי שמעון בן לקיש:

שני אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם, הדא הוא דכתיב (משלי ח): ואהיה אצלו אמון וגו'. ויומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים, דכתיב: כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול. הוי, הזאת ידעת מני עד וגו'. התורה יודעת מה קודם לברייתו של עולם, אבל אתה אין לך עסק לדרוש, אלא (איוב כ): מני שים אדם עלי ארץ. רי אלעזרבשם בן סירא אמר: בגדול ממך אל ...

Rav Hama bar Hanina began: "Have you known this from [oldest times?]" (Job 20:4). Rav Hama bar Hanina said: This is analogous to a city that received its supplies by donkey drivers. They would ask one another: 'What is the price of grain in the province today?' The Friday ones would inquire of the Thursday ones; the Thursday ones of the Wednesday ones; the Wednesday ones of the Tuesday ones; the Tuesday ones of the Monday ones; the Monday ones of the Sunday ones. The Sunday one, whom would he ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

Zohar II, 49a, ח"ב מט,

ПРИМІТКА КЕНОТ

מדרש תהלים צ, ד. — ועייג"כ ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. ח"ב מט, א.

49

התורה קדמה לעולם

Мідраш розповідає, що Тора перебувала з Б-гом за дві тисячі років до створення світу. На це посилається примітка Kehot як на джерело твердження, що Тора передувала світові.

Midrash Tanchuma, Vayeshev 4:2, וישב ד':בי'2

... וְאֶהְיֶה אֵצֶל אֱמוּנָה וְאֶהְיֶה שְׁעוּעִים יוֹם יוֹם (משלי ח, ל). שְׁנֵי אֲלָפִים שָׁנָה, וְכָתִיב בָּהּ, זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהָלָה (במדבר יט, יד). אֱלוֹהֵי שְׁהִתְקַנֵּת מוֹת לְבָרִיּוֹת, הֵייתָ כּוֹתֵב בָּהּ כָּךְ. אֲלֹא בָּאתָ לְתִלּוֹת בִּי אֶת הָעֲלִילָה. הֲוֵי, נִזְרָא עֲלִילָה עַל בְּנֵי אָדָם.

Adam was created on the sixth day, and He informed him in a roundabout way that He had brought death into the world, as it is said: For in the day that thou eatest thereof, thou shalt surely die (Gen. 2:12). To what may this be compared? It may be compared to a man who wished to divorce his wife. Before he enters his home, he writes out the divorce document and then enters the house with the divorce document in his hand. He then seeks a circuitous way to ...

Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain) • Midrash Tanhuma-Yelammedenu, trans. Samuel A. Berman (CC-BY)

АБЗАЦ 14

50

משא"כ בדיבור כו'

Там Альтер Ребе пояснює, що мовлення вищої мудрості не породжує, тоді як «крапля», притягнута з посудини вищої Хохми, має силу породити й створити щось із нічого — той самий контраст між мовленням і матеріальною краплею, про який ідеться тут.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה קו"א לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (דף קנז, א) ובליקוט פי' — חסידים שם.

51

היום לעשותם

Моше наказує Ізраїлю дотримуватися заповідей, «які я заповідаю вам сьогодні виконувати». Мудреці тлумачать слова «сьогодні виконувати їх» як указівку на цей світ — місце дії; Альтер Ребе наводить їх на підтвердження того, що Тора вбирається у фізичні дії.

Deuteronomy 7:11, דברים ז':11

וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם:

Thou shalt therefore keep the commandment, and the statutes, and the ordinances, which I command thee this day, to do them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52

יומשך עי"ז אור חדש ממש מאור א"ס ב"ה

Там Ребе пояснює, що «нове світло» — це Нескінченне світло до цимцуму, вище за світло каву; а в багатьох місцях цей вислів, навіть коли йдеться про світло до цимцуму, стосується саме світла до виникнення волі, а ще вище — сутності світла.

ПРИМІТКА КЕНОТ

"דאור חדש הוא אוא"ס שלפני הצמצום (שלמעלה מאור הקו). ויתירה מזה מכאור בכ"מ, שגם באוא"ס שלפנה"צ השם "אור חדש" קאי דוקא על האור שקודם עלות הרצון, ולמעלה יותר — על עצם האור (ראה בארוכה ספר הערכים-ב"ד כרך ג ערך אור חדש סיג ואילך (ע' שפח ואילך)) — "ד"ה ויאמר לו יהונתן תשמ"ה — סה"מ מלוקט כרך ו ע' כג.

АБЗАЦ 15

53

אין כל חדש תחת השמש

Когелет каже, що під сонцем немає нічого нового. Альтер Ребе, слідуючи за Зогаром, протиставляє цьому Тору, яка перебуває «над сонцем».

Ecclesiastes 1:9, קהלת א':9

מִה־שֶׁהָיָה הוּא שִׁיחָיָה וּמִה־שֶׁנַּעֲשָׂה הוּא שִׁיעָשָׂה וְאֵין כֹּל־חֵדֶשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ:

That which hath been is that which shall be, And that which hath been done is that which shall be done; And there is nothing new under the sun.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

קהלת א, ט.

54

עמלא דאורייתא

Там Альтер Ребе цитує Зоар про слова «Яка користь людині від усієї її праці під сонцем» — «крім Тори, праця якої — над сонцем», пояснюючи, що джерело Тори лежить набагато вище за рівень «сонця» і що цей рівень був відкритий лише Ізраїлю під час дарування Тори.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקמן נו, ד.

55

מאד עמקו מחשבותיך

«Які великі Твої діяння, Ім'я Б-га (Гавая); Твої думки дуже глибокі»: подив псалмоспівця у Писні на день Шабату. Альтер Ребе наголошує на слові «глибокі»: Тора походить із глибини Б-жественної Думки.

Psalms 92:6 ר"ב:הילים

מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך:

How great are Thy works, O L-RD! Thy thoughts are very deep.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56

ממעמקים

«З глибин я взивав до Тебе, Гавая»: псалмоспівець взиває до Б-га з глибин страждання. Маамар тлумачить ці слова як сказані про повернення (тшува), яке сягає тієї самої глибини, що й Тора.

Psalms 130:1 א"ל:הילים

שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

57

ע"י התלבשות התורה בגשמיות וכמשל הנ"ל

У Shir HaShirim Цемах-Цедек у примітці до цього уривка зазначає: «див. пояснення в іншому місці щодо слів "І принесете нове хлібне приношення"» — маамар до Шавуоту про новизну, яку приносить Тора; його вміщено в томі Цемах-Цедека, присвяченому святкам.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתק מציינ ע"ו: "ועמ"ש במ"א ע"פ והקרבנות מנחה חדשה". ראה אוה"ת שבועות כרך ה' ע' איתקע.

АБЗАЦ 16

58

יהיו בעיניך

Раші, посилаючись на Сіфрей, пояснює слова «які я заповідаю тобі сьогодні»: слова Тори не повинні здаватися тобі давнім указом, а мають бути наче новим. Альтер Ребе пов'язує це з «новим світлом» Тори.

Rashi on Deuteronomy 6:6 ר"ב:על דברים

והיו הדברים האלה. ומהו האהבה? והיו הדברים האלה, שמתוך כך אתה מכיר בהקב"ה ומדבק בדרךכו (ספרי): אשר אנכי מצוך היום. לא יהיו בעיניך כדיוטגמא לשנה שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה; דיוטגמא - מצות המלך הבאה במקמב (ספרי):

— What is the "love" that is here commanded? The next verse tells us: והיו הדברים האלה [THESE WORDS [WHICH I COMMAND THEE] SHALL BE [UPON THINE HEART] — for thereby thou wilt arrive at a recognition of the Holy One, blessed be He, and wilt cleave to His ways (Sifrei Devarim 33:1). [THESE WORDS] WHICH I COMMAND THEE THIS DAY — this day— they should not be in thine eyes as an antiquated דיוטגמא which no one minds, but as one newly given which everyone ...

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's

commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

59

יהיו בעיניך

Сіфрей навчає, що слова Тори не повинні бути наче давній царський указ, який люди ігнорують, а мають бути наче новий указ, який усі поспішають прочитати.

Sifrei Devarim 33 ג"פ:דברים

60

יהיו בעיניך

Раші до слів «Цього дня Гавая, твій Б-г, заповідає тобі»: «Щодня нехай вони будуть у твоїх очах новими, наче тобі було заповідано їх саме того дня» — це формулювання найближче до вислову Альтер Ребе.

Rashi on Deuteronomy 26:16 ט"ז:על דברים

היום הזה ה' אלקיך מצוך. בכל יום יהיו בעיניך חידשים כאילו בו כיום נצטוית עליהם (תנחומא): ושמרת ועשית אותם. בת קול מברכתו — הבאת כבורים היום, תזכה לשנה הבאה (שם):

THIS DAY THE L-RD THY GOD COMMANDETH THEE — This suggests: each day they (G-d's commandments) should be to you as something new (not antiquated and something of which you have become tired), as though you had received the commands that very day for the first time (Midrash Tanchuma, Ki Tavo 1; cf. Rashi on Deuteronomy 11:13). THOU SHALT THEREFORE KEEP AND DO THEM — A heavenly voice (בת קול) pronounces by these words a blessing upon him (the worshipper): "You have ...

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

61

בכ"י יהיו בעיניך כחדשים

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ספרי ורש"י דברים ו, ו.

62

מדלג על ההרים

Дівчина чує, як наближається її коханий, «стрибаючи по горах, перестрибуючи через пагорби». Раші пояснює це як прихід Б-га ще до настання призначеного кінця, щоб визволити Ізраїль з Єгипту, — наче Він перестрибує гори; Альтер Ребе застосовує цей образ до нового світла, яке перестрибує через ланцюг рівнів.

Song of Songs 2:8 שיר השירים

קול דודי הנה-ה' כא מדלג עלי-ההרים מקפץ עלי-הגבעות:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the mountains, skipping upon the hills.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63

ולכן בקרבנות הנשיאים הוכפל בתורה בכ"א

Обговорення Цемах-Цедека про те, чому Тора повторює приношення кожного князя.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אוה"ת במדבר ע' לג, פי נשא ע' רנד. לקו"ת ברכה צה, ג.

64

שלישים ומאה משקלה

Під час освячення жертовника кожен князь приніс срібну чашу вагою 130 шекелів, і Тора дванадцять разів перелічує те саме приношення. Алтер Ребе зазначає, що 130 — це п'ять разів по 26, числове значення Імені Б-га (Гавая).

Numbers 7:13ג'י:מדבר ב

וְקָרְבָּנוֹ קֶצֶר־כֶּסֶף אֶחָת שְׁלִשִּׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרָק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵי־הֵם מִלֵּאִים סֶלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָהּ:

and his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

65

ממעמקים קראתיך הוי"ה

«Із глибин я кличу Тебе, Гавая». Тут ці слова описують нове світло, що сходить із глибин Б-жественної сутності.

Psalms 130:1א'ק:תהילים

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ ה'

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 18

66

במלך שלמה

Рамбам постановляє, що кожне «Шломо» у «Пісні пісень» є святим, як і інші Б-жественні найменування, — як зазначено у примітці Kehot.

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 6:9משנה תורה
הלכות יסודי התורה ו:ט'

... כָּל מַלְכֵּיָא הָאֱמֹר בְּנֵי־אֵל חַל חוּץ מִזָּה (דניאל ב לו) "אֲנִי מֶלֶךְ מֶלֶךְ מֶלֶךְ" וְהָרִי הוּא כְּשֶׁאֵר הַכְּנֻיִין:

All the Names mentioned in connection with Abraham, are sacred, even this one, saying: "My L-rd, if now I have found grace" (Gen. 18.3), is sacred. All the names mentioned in connection with Lot are profane, save this one: "Not so my L-rd, I pray Thee, behold if now Your servant has found grace" (Ibid. 118.19). All the Names mentioned in connection with Geboth Benjamin (Judg. 20) are sacred. All the names mentioned in connection with Micha (Ibid. 17) are profane. All the Names mentioned in connection with Naboth (I ...

Torat Emet 363 (Public Domain) • Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain)

67

במלך שלמה במלך שהשלוש שלו

Талмуд постановляє, що кожне «Шломо» у «Пісні пісень» є святим — ім'ям Б-га, «Того, Кому належить мир». Альтер Ребе відповідно тлумачить цей вірш.

Shevuot 35b:16ט"ז:שבועות ל"ה ב

כָּל "שְׁלֹמֹה" הָאֱמֹרִין בְּשִׁיר הַשִּׁירִים - קֹדֶשׁ, שִׁיר לְמִי שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ; חוּץ מִזָּה: "כְּרַמִּי שְׁלִי לִפְנֵי הָאֵלֶּךָ לָךְ שְׁלֹמֹה" - שְׁלֹמֹה לְדִידִיָּה, "וּמֵאֲתִים לְנִטְרִים אֶת פְּרִיִּי" - רִבְנִי. וְיֵשׁ אֲוִמְרִים, אֵף זֶה חֹל: "הִנֵּה מִשְׁתָּה שְׁלֹשְׁלֹמֹה שְׁשִׁים."

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Bamidbar Rabbah 12:4ד'ב:מדבר רבה

ПРИМІТКА КЕХОТ

שבועות לה, ב. במד"ר יב, ד ועוד. וראה רמב"ם הלי יסוה"ת ו, ט. נ"כ שו"ע יו"ד ססרע"ו. קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתעו.

68

העוסק בתורה משים שלום

Рабі Александрі каже, що той, хто вивчає Тору заради самої Тори, встановлює мир у небесному та земному домах. Альтер Ребе пояснює це через нове світло, яке поєднує протилежності.

Sanhedrin 99b:10-11א"י-צ"ט:סנהדרין

אָמַר רַבִּי אֱלִכְסַנְדְּרִי: כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ מִשִּׁים שְׁלוֹם בְּפִמְלִיאָה שֶׁל מַעֲלָה וּבְפִמְלִיאָה שֶׁל מַטָּה, שְׁנֵאֲמַר: "או יִחֹק בְּמַעֲזִי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִּי". רַב אָמַר: כְּאִילוּ בָּנָה פְּלִטְרִין שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מַטָּה, שְׁנֵאֲמַר: "וְאִשִּׁים דְּבָרִי בְּפִיָּה וּבְצֶל יָדִי כְּסִיתִיךָ לְנִטֵּעַ שְׁמִים וְלִיסֵד אֲרָץ". רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵף מִגִּין עַל כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ, שְׁנֵאֲמַר: "וּבְצֶל יָדִי כְּסִיתִיךָ". וְלִי אָמַר: אֵף מְקַרֵּב אֶת הָגְאוּלָּה, שְׁנֵאֲמַר: "וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָה".

R' Alexandri said: All who engage in Torah for its own sake make peace in the household above and in the household below, as it says "If they would grasp My fortress, they would make peace for Me, they would make peace for Me." (Yeshayahu 27:5) Rav said: it is as if he built the palace above and below, as it says "And I placed My words into your mouth, and with the shadow of My hand I covered you, to plant the heavens and to found the earth..." (Yeshayahu ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

ПРИМІТКА КЕХОТ

סנהדרין צט, ב.

69

נעוץ סופן בתחלתן

Кінець десяти сфер духовного прояву (сфiрот) закладений у їхньому початку. Альтер Ребе використовує це, щоб пояснити, що царювання (Малхут) укорінене у вінці (Кетер).

Sefer Yetzirah 1:7ז'י:ספר יצירה

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and

there is not a second one, and before one what wilt thou count?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

70

וכידוע בענין המשל ופחד עמו

Від імені Магіда з Межиріча: розбиття посудин у Тогу сталося тому, що кожен атрибут існував окремо; у Ті-кун атрибути включені один в одного, і протилежності, як-от Хесед і Гвура, вода й вогонь, можуть поєднатися лише завдяки Нескінченному світлу, що світить у них і приводить їх до самоусунення перед ним, — це й означає «Він чинить мир у Своїх висотах».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בלקו"ת תזריע כג, ג בשם הרב המגיד. ביאורו"ז ח, ג. סה"מ תקס"ג ע' נב. סה"מ אתהלך לאזניא ע' יב ועוד. וראה אגה"ק סי' יב.

71

המשל ופחד עמו

Біллад-шуахитянин, відповідаючи Йову, каже: «Влада й страх — у Б-га, Який творить мир у Своїх висотах». Ма-амар вставляє слово «тому»: мир походить від влади — Малхут.

איוב כ"ה:ב' Job 25:2

המשל ופחד עמו עשה שלום במרומו:

Dominion and fear are with Him; He maketh peace in His high places.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72

מלך שהשלום שלו היינו בחיי מלכות דא"ס

Цемах Цедек пояснює там, що це подібне до того, як Тіферет підноситься до Кетера, тобто до Малхут Нескінченного.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ביהל אור ע' תקצ שזה ע"ד ת"ת עולה עד הכתר שהוא מל' דא"ס ע"ש.



LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Daf Shevui (CC0); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); On Your Way (Public Domain); The Judaica Press complete Tanach with Rashi, translated by A. J. Rosenberg (CC-BY); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain); Midrash Tanhuma-Yelammedenu, trans. Samuel A. Berman (CC-BY); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain); Torat Emet 363 (Public Domain); Mishnah Torah, Yod hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain); Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library. © likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/10/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок